

Hjejlen

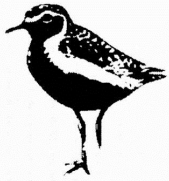
Årgang 29 • Nr. 1
april 2011

Dansk Ornitologisk Forening

Nordvestjylland

Hjejlen årgang 29 • nr.1 • april 2011

MEDLEMSBLAD FOR DANSK ORNITOLOGISK FORENING, NORDVESTJYLLAND

Ansvarshavende redaktør: Thorkil Brandt • Tindbæk Byvej 30, 8830 Tjele
8750 8040 • thorkilbrandt@mail.dk

Layout, grafik: Henning Christensen • kudos@post.cybercity.dk

Tryk: A. Sæe-Knudsen • lyn@langsom.dk

For og bagside: Tonny Ravn Kristiansen **Tegninger:** Brian Zobbe

Oplag: 560 eks. ISSN 0903-9694

BESTYRELSE FOR DOF-NORDVESTJYLLAND:

Jan S. Kristensen (JSK) Formand	Gyvelvænget 161, 7730 Hanstholm 9796 2456 • oz1iil@tdcads.dk
Henriette Tøttrup Hansen (HTH) Næstformand	Savværksvej 14, 7870 Roslev 9759 7848 • henriemad@hotmail.com
Susanne Primdahl (SPR) Kasserer	Bangsvej 15, 7850 Stoholm 9754 2261 • sus_primdahl@hotmail.com
Ole Lilleør (OLI) Sekretær	Balders vej 19, 8800 Viborg 8662 8032 • lilleor@gmail.com
Søren Michelsen Krag (SMK)	Hesselbjergvej 29, 7900 Nykøbing M. 97751656 • jsmk@thisted.dk
Thorkil Brandt (TBR)	Tindbæk Byvej 30, 8830 Tjele 8750 8040 • thorkilbrandt@mail.dk
Lars Mogensen (LM)	Østervangsvej 7, 8830 Tjele 8665 3614 • nial8830@yahoo.dk
Anni Oppelstrup (AO)	Bådsgårdvej 61, Hald - 7740 Højslev - 9753 8900 • a.e.oppel@vip.cybercity.dk
Karsten Hansen (KAHA)	Nørrehedevej 12, Tange, 8850 Bjerringbro 8665 9031 • kika@mail.dk

KONTAKTPERSONER:

Revisor: Karsten M. Andersen • **Repræsentantskabsmedlemmer:** JSK, HTH •
Kontaktperson i DOFs hovedbestyrelse: Kirsten Marie Haugstrup •
Ekskursioner: SPR m.fl. • **Lokalrapport (FUGLE og DYR i Nordjylland):** Frits Rost •
Fugleregistrering: OLI • **Friluftsrådet:** JSK •
Fugleværnsfonden: Eyvind Lyngsie Jakobsen •

Se desuden kontaktpersoner i kommunale grønne råd, sidst i bladet

INDHOLD

Information:

Kommende ture 27-30

Turreferater:

Mange hørte spændende foredrag 25

Ørnens dag Nordvestjylland 25

Artikler:

Spurvehøg 3

Kongeørn i Nørreådal 4

Beretning 2010 6

Referat af generalforsamlingen 11

Kvalt i mejseboller 14

Hvem tror på storken? 20

Spurvehøg

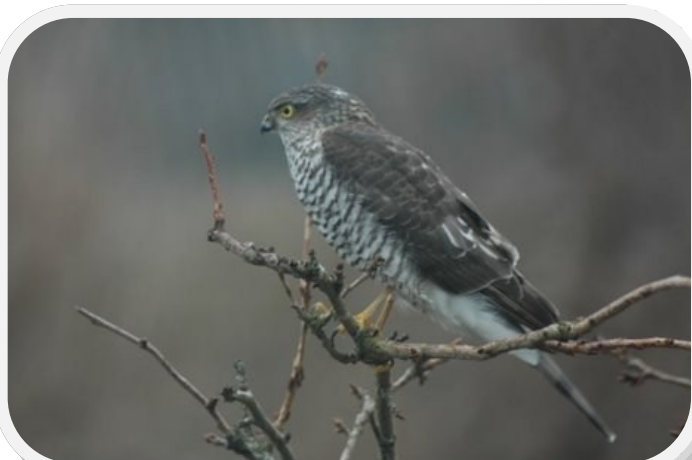
Af: Hans Theunissen, Rødding

Den 10. marts sad vi og spiste frokost i køkkenet. Som så ofte før, sad vi og holdt øje med, om der skete noget ude i haven. Pludselig så jeg, at der sad en Spurvehøg på en gren ved hækken.

Foderbrættet er ikke ret langt derfra, og det var nok derfor, den sad der. Den har

nok luret på, om den kunne få fat i en Skovspurv, for dem er der rigtig mange af på foderpladsen. Jeg skyndte mig at hente mit kamera (Nikon D70 med 400 mm telelinse). Jeg tog først nogle billeder gennem persiennesprækkerne, men de blev temmelig slørede. Så rullede jeg lige så forsigtigt persiennen op, uden at Spurvehøgen fløj væk. Og det resulterede i en række billeder, hvoraf et par stykker ses her.

Forsiden: Foto: Tonny Ravn Kristiansen

Gul Vipstjert fotograferet ved Agger Tange

Kongeørn i Nørreådal

Af: Thorkil Brandt

Den 28. januar var jeg på fugletur i Nørreådal sammen med Esben Knudsen. I vintermånederne er området tilholdssted for store flokke af nordiske gæs og svaner, og turen gjaldt vel nok først og fremmest en optælling af disse vintergæster. Vi havde været gennem hele Nørreådal fra Skjern til Vedsø. Sidste stop inden vi vendte hjemad mod Tindbæk, hvor vi begge bor, havde været Rindsholm. Om vinteren har man her gode chancer for at se Isfugl og Vandstær. Og i hvert fald mht. Vandstær havde vi rigtig heldet med os. På det korte stræk af Nørreåen mellem jernbanebroen og hovedvejsbroen så vi set ikke mindre end 5 forskellige Vandstære, der tydeligvis ikke alle var de bedste venner. Vinteren, der på det tidspunkt lå tungt over Skandinavien og det nordlige Europa, havde åbenbart presset mange nordiske Vandstære mod syd.

Undervejs hjemad blev vi enige om, at vi strengt taget også lige burde kaste et blik på Nørreådal øst for Ø – så ville dagens dækning af ådalene være stort set komplet. Og den indskydelse skulle vise sig at være heldig. Vi var dårligt nok kommet ud af bilen, da vi blev opmærksomme på en stor skygge, der bevægede sig lavt i terrænet lige under kronerne af en lille granbeplantning. Der sidder meget ofte en Musvåge eller to i den pågældende lille skov. Og én Musvåge var da også gået på vingerne. Men den anden, "skyggen", virkede nu alligevel anderledes... Og her er det lidt sjovt bagefter at genkalde sig de tanker, der løb gennem hovedet på én i de splitsekunder, der gik, indtil man fik kikkerten sat for øjnene: "Dén Musvåge er godt nok stor, det skulle da ikke være en Fjeldvåge, nej, det er den da også for stor til, jamen er det da en Glente" – og så var kikkerten kommet på: "Det er en Kongeørn!". En kæmpe stor, flot, ung

Kongeørn med skinnende gult hoved, bredt hvidt halebånd og store hvide felter på vingeundersiderne. Og så var man midt i det næste dilemma; for kameraet lå i en taske i bilen, vist nok på bagsædet... Det blev kikkerten, der vandt, og vi fik nogle uforglemmelige oplevelser med den store, men alligevel elegante rovfugl, der kom ganske tæt forbi – måske på højst 75 meters afstand – inden den gled ud af syne i vestlig retning. Snart efter var den dog tilbage igen, om end noget højere til vejrs. Der blev nu tid til at finde kameraet frem, og det resulterede i en lille serie brugbare dokumentationsbilleder, hvoraf et par stykker ses her. Særlig flotte er de ikke, det skal indrømmes, bl.a. lider de under, at jeg i kampens hede fuldstændig glemte at regulere lysmåleren, selvfølgelig med det resultat, at ørnen blev underbelyst. Alligevel giver billederne et levende indtryk af den imponerende fugl. Og i virkeligheden synes jeg også, at halvdårlige feltbilleder har en særlig charme...

Foto. Thorkil Brandt

Kongeørnen gled så væk endnu en gang, nu i nordvestlig retning, op mod Kvorning Mølle. Lidt senere, da vi var kommet op på toppen af den store bakkekam, østspidsen af Ø, fik vi igen øje på Kongeørnen, der nu jagede over de vidtstrakte eng- og kratområder. På et tidspunkt

skræmte den en flok Sædgæs på vingerne; de forlod ådalen helt og fløj op til en stor stubmark ved Årupgårde – periodens foretrukne gåsefourageringsplads. Herefter fulgte vi i teleskopet Kongeørnens videre færden i området. Til sidst gled den dog væk øst om Næsset, hvor den ikke længere lod sig følge. Det virkede dog slet ikke, som om den havde forladt området. Og vi havde da også forhåbninger om at gense ørnen i den nærmeste fremtid. Det lykkedes dog ikke umiddelbart – det kunne ellers have været sjovt at have haft Nørreådalens Kongeørn med i den landsdækkende ørnetælling, der netop blev afviklet de to følgende dage...

Først næsten en måned senere – den 18. februar – var der igen livstegn fra Kongeørnen. Jeg sad netop ved Kvorning Møllevej og kiggede ud over det vidtstrakte engområde. Pludselig lettede en stor flok Sædgæs fra engene omkring Næsset. De virkede meget opskræmte, og jeg undersøgte uvilkårligt, om der var kommet mennesker til syne et sted i nærheden; men området virkede helt uforstyrret. Næste tanke var, om der da virkelig skulle være ørn et eller andet sted. Og det viste sig snart, at der sad en stor klump langt nede i engene, omgivet af ophidsede Krager. I det samme fik det store væsen vinger, og det var virkelig en ung Kongeørn; den var her altså endnu. Nu gav den sig til at jage lavt over krat og enge, idet den nu og da rastede på engen eller i en trækrone. På et tidspunkt undslap en Fasanhøne med nød og næppe ørnens kløer. Dagen efter fik jeg lige akkurat tid til at aflægge området et besøg omkring solnedgang. Det havde været en klar, stille og solrig dag. Et tjek med teleskopet viste snart, at der sad noget meget stort i en grantop langt nede i ådalen, mere end en kilometer syd for min observationspost på Kvorning Møllevej. Trods det efterhånden svage aftenlys sås et markant gyldent skær fra fuglens hoved – ingen tvivl om, at Kongeørnen var her endnu. Jeg holdt herefter ørnen under konstant opsyn; det kunne jo være

rigtig spændende at se, om den måske fløj til overnatning et sted i lokalområdet. Ørnen havde imidlertid ikke travlt med noget som helst – og den isnende aftenkulde, der efterhånden kom snigende, satte observatørens tålmodighed på alvorlig prøve. Men endelig, efter en halv time, gik Kongeørnen på vingerne og med kraftige og rolige vingeslag fløj den i retning af Næsset. Og det virkede nu indlysende, at ørnen havde haft en plan; i ly af tusmørket havde den nok tænkt sig at overrumple en af de mange hundrede Sædgæs, der havde samlet sig for at overnatte i Nørreåen ud for Næsset. Dens udfald mislykkedes dog, og trods endnu en runde hen over engene på Næsset blev det ikke til gåsesteg i denne omgang. Og formentlig noget slukøret fortsatte ørnen nu videre i østlig retning. På dette kritiske tidspunkt tabte jeg desværre Kongeørnen af syne – for et eller andet blokerede pludselig mit synsfelt fuldstændig; det var ejeren af Kvorning Mølle, der holdt an ved siden af mig, rullede vinduet ned og interesseret spurgte til, hvordan det lige nu stod til med Sædgæssene... sådan kan det gå. Men det er ikke helt usandsynligt, at ørnen er gået til overnatning i et af de høje træer i Tindbæk Hestehave.

Foto. Thorkil Brandt

Og det var så det sidste glimt af denne meget uventede og sjældne vintergæst. Men man må sige, at Kongeørnen og det øde og vidtstrakte engområde klædte hinanden særdeles godt...

Beretning 2010 DOF-Nordvestjylland

2010 blev året hvor DOF Nordvestjylland rundede de 500 medlemmer. Iflg. seneste medlemsopgørelse fra DOF er medlemstallet pr. 31/12 2010, 516 medlemmer, herunder 36 husstands medlemskaber, som ifølge andre opgørelsesmetoder egentlig burde tælle dobbelt.

I de seneste år har der været en stabil forøgelse af medlemstallet på ca. 5-8 %, i de tal ligger at der ca. melder sig 2 medlemmer ind, for hvert medlem der melder sig ud. Grundet vores medlemmers relativ høje gennemsnitsalder, vil der jo være en helt naturlig afgang ; -). Tallene herunder viser udsvingene over året.

	<u>År 2009</u>	<u>Apr 2010</u>	<u>Maj 2010</u>	<u>Jun 2010</u>	<u>Jul 2010</u>	<u>Aug 2010</u>	<u>Sep 2010</u>	<u>Okt 2010</u>	<u>Nov 2010</u>
DOF Nordvestjylland	478	483	491	499	494	491	498	512	515

På landsplan har DOF passeret de 16.000 medlemmer, og har en omsætning på næsten 30 millioner. Medlemsudviklingen er bl.a. betinget af lokalafdelingens aktiviteter. Fuglekursus, studiekreds og et stort program med fugleture og andre tilbud er helt sikker en medvirkende grund til medlemstilgangen!

I året der er gået siden sidste generalforsamling er der afholdt 7 ordinære **bestyrelsesmøder**, samt et 2-dages **visionsseminar** i Vejlerne. Derudover er der holdt møder i grupper og udvalg. Det er bestyrelsens hensigt, at udvikle bestyrelsens arbejde hen imod 6 årlige bestyrelsesmøder, samt 3-5 årlige møder i såvel arrangementsudvalg som naturpolitisk udvalg. Det er endvidere planen at årets visionsmøde fremover skal ligge i november måned. Her udarbejdes der handleplan med indsatsområder til det/de kommende år.

Lokalafdelingen er involveret i adskillige **råd og bestyrelser** m.m., herunder listes de vigtigste.

Grønne Råd i alle 4 kommunerne i lokalafdelingens område, **Viborg, Skive, Morsø og Thisted**. Arbejdet i de grønne råd er naturligvis præget af at de "kun" har en

rådgivende funktion. Ikke desto mindre er de en kilde til at knytte de nødvendige netværk til både kommunale embedsmænd og politikere, samt de øvrige repræsentanter fra grønne organisationer og til dels landbrugets repræsentanter. Vi kan som rådsmedlemmer selv bringe sager for det grønne råd, dog skal disse sager helst ha en principiel karakter. Dette praktiseres dog meget forskellig i kommunerne, og ofte vil en principiel drøftelse, netop tage udgangspunkt i helt konkrete sager. De Grønne råds repræsentanter kan findes på **hjemmesiden** og i **Hjejlen**, og står gerne til rådighed med yderlig information om rådets arbejde. I Morsø, Skive, og Thisted er rådsmedlemmet endvidere **kommunekontaktperson**, i Viborg er kontaktpersonen i stedet Thorkil Brandt. **Skovbrugerrådet** for Thy og V. Hanherred har ligeledes repræsentation af DOF Nordvestjylland. Det er i dette forum

kontakten til det lokale Naturstyrelsen Thy varetages. Gennem skovbrugerrådet har vi bl.a. kunnet følge naturstyrelsens arbejde med de 2 naturgenopretningsprojekter Sundby sø og Tissingvig. Og senest har rådet fået en detaljeret redegørelse om køreplanen for det ulykkelige vindmølletestcenter.

Nationalpark Thy var Danmarks første nationalpark, også her er DOF med i bestyrelsen. Arbejdet har været præget af at alt skulle bygges op fra bunden. Således har NP-Thy, først for nylige efter 2 år drift fået de økonomiske rammer på plads. Der har været adskillige knaster i samarbejdet med Naturstyrelsen centralt, der bl.a. har givet usikkerhed omkring ansættelsesvilkår for personalet. Det skal dog nævnes at samarbejdet med den lokale enhed Naturstyrelsen Thy, har været rigtig godt. NP-Thy har siden starten haft til huse hos Naturstyrelsen Thy, og har hyret personale herfra til bl.a. udfærdigelse af udkast til nationalparkplan og beskrivelse af konkrete naturprojekter i nationalparken.

Bofællesskabet ses dog kun som en midlertidig foranstaltning, og der arbejdes på at finde alternative lejemål, indtil et Nationalparkcenter vil kunne stå færdig, her er tidshorisonten 1-3 år! De grønne organisationer i bestyrelsen har siden starten været optaget af at sikre naturens vilkår i nationalparken. Det har dog vist sig at være sværere end som så, og det er først for nylige gennem en **natur-arbejdsgruppe**, lykkedes at få ansat personale som skal arbejde med direkte naturforbedrende projekter. DOF's repræsentant i bestyrelsen er aktiv i flere af de oprettede arbejdsgrupper under nationalparken. Det skal nævnes at **DOF central** endelig (bl.a. på vores foranledning),

har oprettet en egentlig nationalpark-arbejdsgruppe, som skal støtte de DOF frivillige som er/blive involveret i nationalparkarbejdet over hele landet. DOF-Nordvestjylland er også deltager i et **grønt partnerskab** i Thy/Mors, nemlig et **Naturplejenetværk**. Andre deltagere er BFN, Naturstyrelsen Thy, Thisted og Morsø kommuner. Netværket har ansat en projektleder og skal sikre en koordineret naturplejeindsats på primært enge og overdrev på Mors og i Thy.

Lokalafdelingen er også en aktiv medspiller og **rådgiver** i forskellige sammenhæng, bl.a. har Henriette T Hansen udarbejdet informationsmateriale om fuglene i Skive ådalen, til brug i de nye fugletårne i området, og senest er lokalafdelingen kontaktet af Viborg kommune som ønsker rådgivning omkring planlagte fugletårne ved Skals ådal.

Det **naturpolitiske** har ikke generelt fået fornøden fokus i det foregående år, det må vi erkende! De 2 store sager om **vindmølletestcenteret** og **saltudledningen** er løbet med den største del af opmærksomheden. Der blev på sidste generalforsamling redegjort for disse sager, som efterfølgende delvis har udviklet sig til vores tilfredshed.

I **saltsagen** fra Hjarbæk/Lovns bredning er der heldigvis sket dette at store dele af det ønskede projekt er lagt på hylden. Lokalafdelingen leverede et rigtig flot og vel bearbejdet høringssvar og det store arbejde som vi sammen med de øvrige grønne organisationer lavede, blev belønnet, protesterne og argumenterne hjalp! Dog er der stadig et men, da en mindre del af

projektet søges ført igennem. DOF Nordvestjylland, DN, lystfiskere mfl. vil imidlertid følge processen til ende, i forsøget på helt at forhindre saltudledningen.

Vindmølletestcenteret derimod lod sig ikke stoppe. Skønt alle gode kræfter blev forenet og DOF central og lokalafdelingen enedes om et for begge tilfredsstillende høringssvar, blev lovforslaget kørt igennem folketetinget og vedtaget d.4 juni, med 100 stemmer for og kun 9 imod. Om end det var ventet, var det lokalt en meget stor skuffelse at de mange høringssvar ikke ændrede det mindste. Lokalforeningen deltog i de borgermøder som afholdtes, og kunne her klart fornemme at dette projekt bare skulle køres igennem. DN har efterfølgende sendt en klage til 2 instanser i EU. Om disse initiativer kan bremse projektet er tvivlsomt. Senest har det været nødvendig at ændre anlægsloven igen da støjgrænserne (som så meget andet) i VVMen har vist sig ikke at kunne overholdes. I det hele taget er denne testcentersag efterhånden så betændt, at det er umuligt at sige hvad det ender med! Imedens kører Naturstyrelsen videre med projektet.

Lokalafdelingen har afgivet et meget kvalificeret **høringssvar** i forbindelse med et planlagt forløb med højspændingsmaster hen over **Nørreådal** vest for Viskum. Sagen er endnu ikke formelt afsluttet, men iflg. pålidelige kilder skulle det nu være besluttet at lægge kablerne i jorden i stedet. Vi vælger at tillægge vores høringssvar en del af æren herfor!

I øjeblikket har DOF-Nordvestjylland kun en enkelt kørende i klagesystemet. Det er sagen om opdyrkning af et græs/eng areal ligeledes i nørreådal. Sagen er indbragt

tilbage i 2009, og der er endnu ikke kommet en afgørelse. Vi har for nylig modtaget en skrivelse fra naturklagenævnet hvor de beklager den lange sagsbehandlingstid. Fremadrettet vil en stor del af fredningsarbejdet i lokalafdelingen blive varetaget i det nyoprettede **Naturpolitisk udvalg**, som pt. består af de 4 kommunekontakter. Det er dog hensigten, om muligt, at udvide udvalget med flere naturpolitisk interesserede medlemmer. Der er allerede flere emner i kikkerten. Udvalget skulle gerne arbejde mere med det landbrugspolitiske, end det er tilfældet i øjeblikket. Vi vil især koncentrere os om de naturfølsomme områder.

Regeringen har lavet en svinestreg og hævet klagegebyrerne fra 500 kr. til 3000 kr. Det er sket for at nedbringe antallet af sager til klagesystemet. Dette på trods af at størstedelen af de påklagede sager rent faktisk er fuldt berettiget og vindes af klagerne, fordi kommuner og miljøcentre træffer beslutninger på for løst eller fejlagtigt grundlag. Det skal bemærkes at klagegebyret tilbagebetales hvis klageren får helt eller delvis ret!

For at sikre, at lokalafdelingerne trods beløbets størrelse stadig indbringer de nødvendige sager til klagenævne har DOF centralt, oprettet en fond hvorfra lokalafdelingen kan søge økonomisk dækning af klagegebyrerne. Dette er i øvrigt et ønske DOF-Nordvestjylland tidligere har fremført på et formandsmøde.

Arrangementsudvalget har nu fungeret i over et år og resultaterne er ganske synlige. Antallet af annoncerede ture er steget med ca. 40 %, og udvalget har igen skabt nye og

anderledes ture, f.eks. Kanotur på Tange sø, Mågesjov i Klitmøller, ørnetur til Maribosøerne og Nyord og har her i den allernærmeste fremtid Cykeltur på Anholt! Hele 31 ture i hele regionen er det blevet til og der har været 22 forskellige turledere involveret. Efterhånden er der en hel del årlig tilbagevendende ture som afholdes over hele landet. Her har lokalafdelingen været aktiv på ørnens dag, trækfuglenes dag og Skovens dag, og der er intentioner om i det kommende år at være synlig på tårnenes dag i august.

Julehyggemødet trak som så ofte før en del medlemmer, vi var som tidligere ca. 30-35 personer som hyggede sig med god mad og festlige indslag. Mødet holdes som altid på Søndermølle i Viborg, og trækker derfor primært folk fra den sydlige del af vort område.

Af **foredrag** har der været afholdt et enkelt ligeledes på søndermølle, et dobbelt foredrag med først Leif Norup som fortalte om **fiskeørnen**, som han er artscaretaker for. Leif fortalte om det lokale ynglepar og viste en tysk film om ynglende fiskeørne. Efter kaffen fortsatte aftenen med en turberetning fra **Gambia**, med billeder af natur og mennesker ved Jan S. Kristensen. I alt 38 medlemmer hørte på.

Lokalafdelingen var i maj initiativtager til et **ynglefuglekursus** på Agger tange med Henrik Haaning. Kurset startede fredag eftermiddag med introduktion og middag, hvorefter Henrik Haaning aftenen igennem førte deltagerne gennem feltkendetegn og fjerntællings teori. Lørdag morgen kørte vi på tangen hvor deltagerne sammen med Henrik optalte og kortlagde ynglefugle af arterne

Vibe, Klyde, havterne, st. kobbersneppe, strandskade, måger og ænder. Et rigtig godt kursus hvor deltagerne nød godt af Henriks mangeårige erfaring med fjerntælling på Agger tange. På sigt er det håbet at nogle af kursUSDeltagerne selv ville kunne gennemføre en årlig fjernregistrering af Agger tange. Efterfølgende har Lokalafdelingen fået næste fuld økonomisk dækning fra caretakerprojektet. Det er vi naturlig meget taknemlig for.

Ole Lilleørs **fuglekurser** er stadig et hit i Viborg og kører på 3 år med fuldt hold og venteliste. Eksistensen af kurserne kan direkte aflæses af medlemstilgangen i den sydlige del af vort område, og de bidrager de meget høj grad til lokalafdelingens økonomiske velbefindende. En sund økonomi er den bedste forudsætning for at bestyrelsen kan udvikle nye spændende medlemstilbud, og giver mulighed for at bestyrelsesmedlemmer og caretakere m.fl. kan tilbydes kurser og konferencer i såvel DOF som DN regi!

Lokalafdelingens medier skal også have et ord med på vejen. **Hjejl**en er trods sine 28 år på bagen stadig et stort aktiv for foreningen. Thorkil Brandt og Henning Christensen yder en stor indsats med redigering og layout og selv om stakken med indkomne indslag og artikler ofte er lidt tynd ved deadline, lykkes det altid at levere et flot blad til Eyvind Lyngsie Jakobsen til udbringning og forsendelse. En meget stor del af vore medlemmer tilhører den aldersgruppe, for hvem et blad stadig har værdi. Selv om en stadig større del af gruppen 60år+ er blevet en ivrig bruger af internettet, er der endnu en stor gruppe, som har meget stor glæde af lokalbladet. Så længe vi kan finde

medlemmer som har tid og lyst til at bidrage til Hjejlen med såvel arbejdskraft som frivillige bidrag, er der ikke noget der taler for at Hjejlen ikke også i fremtiden vil kunne findes i postkassen en 3 gange om året!

Hjemmesiden er til stadighed under udvikling. Efter at funktionalitet og layout er væsentlig forbedret, således at hele bestyrelsen kan oploade tekster og billeder er vi nået et stort skridt nærmere det ønskværdige. Ved jævnlig besøg på andre lokalafdelingers hjemmeside kan vi dog konstatere at der også her sker udvikling. Så bestyrelsens krav og ønsker til hjemmesiden øges hele tiden, og det er et spørgsmål om vi i fremtiden kan forvente at få udført det store stykke arbejde der er med at udvikle og forbedre hjemmesiden. De sidste par år har vi fået uvurderlig hjælp fra Henrik F. Nielsen, som har lavet de nødvendige forbedringer uden at villet have noget for det.

Visioner for fremtiden: Som tidligere nævnt er det bestyrelsens hensigt, gennem udvalgsarbejde, at inddrage flere af medlemmerne i det daglige foreningsarbejde. Der er ikke sat nogen øvre grænse for antallet af medlemmer i de 2 bestående udvalg, og vi leder til stadighed efter nye arbejdsmæssige resurser til udvalgene.

Andre indsatsområder på kort sigt er at medvirke til at indtastninger i **DOF-Basen** fra Nordvestjylland øges betragtelig! Vi er pt. nummer sjok med mellem 3-4% af alle indtastninger, det på trods af at vort område rummer flere af landets bedste fuglelokaliteter. Vi vil i højere grad bruge vore lokale medier som Hjejlen og

hjemmesiden i promoveringen af DOF-basen, og om muligt arrangere kursus i brug af basen.

"Natur i øjenhøjde" er en oplagt mulighed i vort område. Det at stille sig op med scoop og hvervningsmaterialer på udvalgte fuglehotspots, såsom Vejlerne, Isbjerg, Bulbjerg og andre steder hvor der kommer mange mennesker, er rigtig godt til hvervning af nye medlemmer, og i øvrigt skabe interesse om fuglesagen.

Oprettelse af en **seniorklub** er også nært forestående. Navnet gråmejserne er foreslået ;-) der kunne herigennem arrangeres ture på hverdage og cafeaftner, som set andre steder, men ellers er det kun fantasien der sætter grænser

I erkendelse af at caretakerprojektet nok aldrig fik den tilstrækkelig opmærksomhed, er det bestyrelsens hensigt at arbejde for at **Atlas III** fra 2013 forankres i lokalafdelingen, og at få dækket et så stort område som muligt! Vigtigt at der i hver kommune bliver en atlaskontakt/vejleder.

Med disse ord afsluttes dette års beretning fra bestyrelsen for DOF-Nordvestjylland, med at sende en stor tak til alle de der i året har hjulpet og deltaget i såvel stort som småt i DOF-Nordvestjylland. Tak til Thomas Buus Nielsen som efter en periode i bestyrelsen har valgt at stoppe. Tak til bestyrelse, caretakere og andre aktive, og ikke mindst tak til de samarbejdspartner som lokalafdelingen har været i berøring med i året.

Jan S. Kristensen

Foto:
Lars
Mogensen

Referat af Generalforsamling i DOF- Nordvestjylland

Morsø Bibliotek, lørdag 26. februar 2011

Antal fremmødte: 15. Referent: Ole Lilleør.

0. Valg af dirigent

Poul Blicher Andersen valgt som dirigent. Dirigenten noterer at generalforsamlingen er lovligt indkaldt.

1. Beretning om lokalafdelingens virke i 2010 ved formanden.

Formandens beretning er trykt andetsteds i Hjejlen. Nøgleord: Nu 516 medlemmer, høj gennemsnitsalder. På landsplan over 16.000 medlemmer. Mange flere medlemstilbud (møder, ture og kurser). Aktiv indsats i grønne råd, skovbrugerråd, nationalpark m.v. Samarbejde om fugletårne ved Skive Ådal. To store sager har fyldt meget: Vindmølletestcenter i Østerild Plantage og saltudledning i Lovns Bredning. Højspændingsmaster over Nørreådal. Naturpolitisk udvalg i lokalafdelingen. Klagegebyr på 3000 kr. Deltagelse i Skovens Dag, Fuglenes Dg, Ørnenes Dag m.m.

Fugletællerkursus på Agger Tange. Hjejlen og hjemmesiden. Fremtiden: Flere aktive medlemmer, flere indtastninger i DOF basen, nye typer af aktiviteter, seniorklub (Gråmejsere).

Efterfølgende debat: SALT: Regeringens nye energiplan medfører sandsynligvis, at hele saltudskylningssagen falder. MØLLER: Kan vi få noget godt ud af det? Nye naturområder under møllerne, men der skal kun fældes en tredjedel nu. Andre nølleprojekter presser sig på (Sjørring Sø).

2. Fremlæggelse af revideret årsregnskab for 2010

Flere medlemmer, mange gavebidrag (stor tak herfor!), fuglekursus samt tilskud til projektorindkøb og fugletællerkursus fra DOF bidrager positivt. På udgiftssiden kan særligt nævnes trykning og forsendelse af Hjejlen og udgifter til kørselsgodtgørelse. Samlet et pænt overskud på 8.875 kr. (mod et forventet underskud). Regnskabet godkendt.

Foto: Lars Mogensen

3. Fremlæggelse af budget 2011

Der budgetteres med større udgifter i 2011. Særligt fremhæves en markant større pulje (10.000 kr.) afsat til mere udgiftskrævende medlemsaktiviteter. Der budgetteres med et underskud på 1.877 kr. (Fra de fremmødte opfordres der til flere aktiviteter for helt unge). Budgettet er godkendt.

4. Valg af bestyrelsesmedlemmer

Bestyrelsen: HTH, SMK, OLI, TBR og TBU er på valg. TBU trækker sig (stor tak for din indsats), øvrige er genvalgt. Karsten Hansen, Bjerringbro, er nyvalgt til bestyrelsen. Jette Lyng Jensen er valgt som 1. suppleant, og Erling Andersen som 2. suppleant.

5. Valg af revisor

Carsten Munck Andersen er genvalgt som revisor.

6. Valg af medlemmer til DOFs repræsentantskab

Lokalafdelingen har to pladser. Formanden er selvskrevet medlem, HTH er valgt til den anden plads.

7. Forslag fra medlemmerne

Ingen indkomne forslag.

8. Eventuelt

A. Hvad arbejdede bestyrelsen med på sit visionsmøde? [Særligt det kommende Atlas 3 projekt, inddragelse af flere medlemmer i foreningsarbejdet, kommunikation med medlemmer og hjemmesiden har været i fokus]. B. Glædeligt at lokalafdelingen har fået et stærkere naturpolitisk udvalg, men der kunne påklages meget mere, særligt de mange landbrugsudvidelser. Den nye landbrugspolitiske medarbejder i DOF kan støtte lokalafdelingen bedre. C. Skarvkolonien ved Hald Sø er kommet under pres, idet det foreslås helt at bortskyde kolonien. DOF bør være meget opmærksom på denne sag.

Dirigenten takker for god ro og orden.

Kvalt i mejseboller!

Af Ole Lilleør

I den netop afsluttede vinter, er der blevet fodret med millioner af mejseboller over det ganske land. Men hvad er det egentlig, vi fodrer med? Er de pengene værd? Og hvad siger fuglene selv? I den forgangne vinter har jeg i min have lavet en omfattende undersøgelse af en række forskellige produkter. Resultatet er, at der er forskel på produkterne, og at fuglene ikke alle er ligeglade.

Produkterne

I undersøgelsen indgik 10 forskellige indkøbte produkter samt et hjemmelavet (se skema). To af produkterne (NAT og GAR) er de dominerende på markedet (i Viborg) og kan findes i mange butikker. VIV sælges vist kun over nettet (har dog også produkter i Naturbutikken).

Prismæssigt er der ikke stor forskel på produkterne, typisk 1-1,50 kr. pr. bolle afhængigt af pakningernes størrelse. VER og især VIV er dog væsentlig dyrere (hhv. 2,25 kr. og 4,13 kr. stykket, ved sidstnævnte skal der ydermere tillægges fragt). De to er derfor interessante, for at se om pris og kvalitet følges ad.

De fleste mejseboller sælges i net. VIV og min hjemmelavede (OLE) er ikke i net, så de har lånt net fra de andre i testene.

Forsøgene

Der blev lavet flere forskellige typer undersøgelser.

- **Observationer.** Et webkamera overvågede en foderplads, hvor der hang en bolle af hvert produkt. Hvert 5. minut tog kameraet et billede, og den efterfølgende gennemgang af billederne afslørede, hvilket produkt der oftest havde besøg af en fugl. Samlet blev det til knap 1400 billeder (med næsten 1000 observationer af fugle).
- **Arter.** Webkamera-forsøget kunne også bruges til at iagttage, hvor mange arter der besøgte produkterne, og om nogle arter foretrak bestemte produkter.
- **Tvekamp.** Produkterne deltog i en mejsebolleturning, hvor de blev ophængt parvist. De to boller kunne så vinde 2, 1 eller 0 point, hvis de blev spist først, samtidigt eller sidst. Fordelen ved en turnering som denne er, at placeringen af bollerne på foderpladsen er ligegyldig, blot vilkårene er ens for de to boller.
- **Tid.** Hvilket produkt spises hurtigst? Alle produkter blev ophængt samtidigt, og så blev det noteret, i hvilken rækkefølge de blev spist. Dette forsøg blev gentaget flere gange, idet det var et biprodukt af flere af de andre undersøgelser.
- **Spild.** Dissektion af boller for at se efter hele hvedekerner, samt en vurdering af spild under ophængte mejseboller. Begge disse undersøgelser blev brugt til at vurdere, hvor meget der reelt ikke bliver spist af bollerne.
- **Net.** Undersøgelse af de grønne nets kvalitet. Det er møg irriterende, hvis bollerne hyppigt falder ud af nettene.

I de fleste undersøgelser indgik der flere boller af samme produkt, så resultatet ikke ville blive afgjort af én uheldig bolle. Endvidere gjorde jeg meget ud af at sikre, at bollerne hang under ens vilkår, så placeringen ikke blev afgørende. Det skete ved at placere bollerne i en ensartet hæk, og i nogle tilfælde ved regelmæssigt at bytte rundt på bollerne. Samlet indgik 15-20 boller af hvert produkt i undersøgelsen.

Mel, fedt og frø

Mejsebolle indeholder basalt set mel, fedt og frø. Melet er der for at få det hele til at hænge sammen, uden at det klistrer – og for at trykke prisen. Hvede (mel/valset/hel) udgør størstedelen af en mejsebolle. Frø tilsættes for at få bollen til at virke "lækker" (så vi køber den, og så trækker det nogle fugle til). Fedtet er det vigtigste, for der er det meste af energien. Desværre (og sikkert med god grund) angiver de fleste producenter hverken fedtindhold eller energiindhold. Nogle få gør, og de afslører, at energiindholdet ikke når over 2000 kJ pr. 100 g – hos de fleste er det sikkert meget lavere. Til sammenligning indeholder min hjemmelavede mejsebolle omkring 2600 kJ.

Jeg har læst et sted, at over de seneste 10-15 år er fedtindholdet faldet fra 30 % til 20 % i mejsebolle, simpelthen for at holde prisen nede, men altså med et ringere produkt til følge!

En del af jer har sikkert bemærket, at når frosten sætter ind, så dropper fuglene mejsebolle. Ofte hører man, at det er fordi bollen bliver hård i frosten. Men det er næppe hele forklaringen. I frostvejr har fuglene brug for endnu mere energi for at holde kroppen i gang. Hvis mejsebolle ikke er nok energirige (og der skal arbejdes mere med de hårde boller), så dropper fuglene selvfølgelig dem, hvis alternativer findes. Solsikkefrø indeholder ca. 2300 kJ og jordnødder ca. 2400 kJ pr. 100 g, så de er klart at foretrække.

Nogle produkter angiver konserveringsmidler i deklarationen. E311 hedder også octylgallat. Dyreforsøg har vist, at gallater nedsætter immunforsvaret, og hos mennesker kendes til overfølsomhedsreaktioner. E321, butylhydroxytoluen (BHT), er meget omdiskuteret. Stoffet er miljøbelastende og mistænkt for at være kræftfremkaldende.

Kridt?!

Hvad laver kridt i så store mængder i en mejsebolle?! Det tænkte jeg, da jeg fandt RE2 i Rema. Det kan da kun være for at gøre produktet billigt. Ganske vist har fuglene brug for kalktilskud, men 18 % er lige vel voldsomt. Det er da heller ikke noget godt produkt, men bollen klarede sig dog bedre end forventet i testen. Spørgsmålet er dog, om ikke fuglene var kørt træt i produktet, hvis ikke de havde de andre at skifte imellem.

Produkter:

Produkt	Hammenhögs	Bird 50	Nature for all seasons	Versele-Laga	Bird 20	Danbird	Meldgaard
Kode	HAM	RE1	NAT	VER	RE2	DAN	MEL
Producent/ grossist	Econova Garden, Sverige	DK International AS, Skanderborg ("Fremstillet i EU")	VPG, Hasselager	Versele-Laga, Belgium ("Made in EU")	DK International AS, Skanderborg ("Fremstillet i EU")	Danbird, Outrup	Meldgaard Engros, Åbenrå
Butikker	Jem & Fix	Rema	Mange butikker	Plantorama	Rema	Miljøfoder	Miljøfoder Plantorama
Deklaration	Korn Olie og fedtstoffer Solsikkefrø Dari Mineraler Nødder	Nødder 2 % Hvede 57 % Solsikke 8 % Olieholdige frø 10 % Oksetalg 23 %	Korn Olie og fedtstoffer (min. 14 %) Frø	Korn Olie og fedtstoffer Frø Mineralstoffer	Nødder 2 % Ristede nøddestykker 2 % Hvede 42 % Kalciumkarbonat 18 % Solsikke 10 % Milokorn 8 % Oksetalg 18 %	Ukendt	Valset hvede Oksetalg E321 Solsikkefrø Olieholdige frø Nødder

Oversigt over de 10 indkøbte produkter og deres deklarerede indhold. Opskriften til den hje hvedemel 14 %, havregryn 14 %, hakkede jordnødder 21 %, solsikke 7 % og småfrø 7 %.

Resultater:

Produkt	Kode	Pris	Net	Spild	Tid	Tvekamp	Arter	Obs	Samlet
Hjemmelavet	OLE	😊😊😊	Uden net	😊😊😊😊	😊😊😊😊	😊😊😊😊	😊😊😊😊	😊😊😊😊	😊😊😊😊
Hammenhögs	HAM	😊😊😊😊	😊😊😊😊	😊😊	😊😊😊	😊😊😊	😊😊	😊😊	😊😊😊
Bird 50	RE1	😊😊😊😊	😊	😊😊😊	😊😊😊	😊😊	😊	😊😊😊	😊😊😊
Nature for all seasons	NAT	😊😊😊😊	😊😊😊😊	😊😊	😊😊😊	😊😊	😊😊	😊😊	😊😊😊
Versele-Laga	VER	😊😊	😊	😊😊	😊😊	😊😊	😊😊😊	😊😊	😊😊
Bird 20	RE2	😊😊😊😊	😊😊😊	😊😊	😊😊	😊😊😊	😊😊	😊	😊😊
Danbird	DAN	😊😊😊😊	😊😊😊😊	😊	😊😊	😊😊	😊😊	😊	😊😊
Meldgaard	MEL	😊😊😊😊	😊😊😊	😊	😊😊	😊😊	😊😊	😊	😊😊
Gardenlife	GAR	😊😊😊😊	😊😊	😊	😊	😊	😊	😊😊	😊
Bird Bounty	BIR	😊😊😊😊	😊😊	😊	😊	😊	😊😊	😊	😊
Vivara	VIV	😊	Uden net	😊	😊	😊	😊😊	😊	😊

Gardenlife	Bird Bounty	Vivara
GAR	BIR	VIV
Gardenlife, Vejen	Bird Bounty, Nr. Nebel	CJ WildBird Foods, England
Byggemarkeder	Dyrehandlere Land & Fritid Aldi	Vivara.dk
Valset hvide Animalsk fedt E321 Solsikkefrø Nødder (På svensk tilføjes olieholdige frø, og på engelsk tilføjes E311)	Valset hvide Oksetalg E321 Solsikkefrø Olieholdige frø Nødder	Ingen deklaration På vivara.dk: Vegetabilsk fedt Diverse frøsorter Insekter (Men bollen ligner ikke den på websiden)

mmelavede mejsebolle er: Svinefedt 36 %,

Foto: *Thorkil Brandt*

Resultaterne. Med smileys er angivet, hvordan produkterne klarede sig i de forskellige kategorier. Fire smileys er bedst, én dårligst. Den samlede vurdering er fastlagt ud fra følgende vægtning: Pris 5 %, net 10 %, spild 15 %, tid 20 %, tvekamp 20 %, arter 5 %, obs 25 %.

Dårlige net!

Nogle af produkternes net lider under dårlige svejsninger. Især RE1 har store problemer, næsten 40 % af dens net går op i samlingen, så bollen falder ud. VER er næsten ligeså slem. Det er til at blive vanvittig over!

De grønne net er noget omdiskuterede. Det hævdes ofte, at de giver problemer i naturen, f.eks. at fuglene kan sidde fast i dem. Måske er det derfor, at to af produkterne (GAR og BIR, de eneste mørkegrønne net) reklamerer med, at deres net er 'biologisk nedbrydelige'. Hvad det indebærer, fremgår ikke, men jeg har da tænkt mig at teste det, ved at nedgrave nogle net i komposten. Spørgsmålet er jo, hvor hurtigt de nedbrydes? Kan de nå at gøre skade alligevel?

Er først også bedst?

Tidsforsøgene viste, at taberen skulle bruge 50 % længere tid på at blive spist end vinderen. Men alle blev da spist før eller siden.

Men hov, hvordan kan jeg vide, at mejsebolle bliver *spist*, måske falder en del bare til jorden? Derfor supplerede jeg med spild-undersøgelsen, og den viste klart, at der var grund til at være skeptisk overfor nogle af resultaterne.

VIV, BIR, GAR og MEL efterlod helt klart mest spild under ophængningsstedet. Spildet bestod tilsyneladende mest af hele eller knuste hvedekerner iblandet lidt frøskaller. Tre af disse produkter indtog bundplaceringerne, så det udfordrede ikke resultaterne.

Men hvis spildet (fx hele hvedekerner) blæste eller trillede væk fra foderpladsen, blev de ikke opdaget. Derfor dissekerede jeg også to bolle af hvert produkt. NAT, DAN, MEL og HAM indeholdt mest hel hvede, som ikke er interessante for småfuglene. Ved NAT udgjorde hel hvede over en tredjedel af vægten! Det er altså muligt, at nogle af disse produkter snyder sig til en uberettiget høj placering i nogle af testene – en del af dem bliver måske reelt ikke spist.

Den hjemmelavede havde intet nævneværdigt spild, og vandt stort i testene.

Fuglenes valg

Webkameraet gav interessante resultater. Det var jo fuglenes egne valg, der blev registreret. Testen gav også et mere nuanceret billede af fuglenes præferencer, der ikke var ens for alle arter.

Skovspurve (som i min have klart dominerer) var umiddelbart ret ligeglade, de spiste løs af det hele. Men efter 567 observationer kunne jeg dog se, at de foretrak RE1 og HAM, som blev besøgt mere end dobbelt så ofte som MEL og VIV, der lå i bunden (OLE var på fjerdepladsen). Mejerne var omvendt meget selektive. De foretrak indiskutabelt den hjemmelavede (OLE), næstbedst (langt efter) var NAT, i bunden lå BIR og GAR. Solsortene besøgte også hyppigt foderpladsen. De foretrak også klart den hjemmelavede. I alt registreredes 9 arter på billederne, pudsigt nok også en munk, jeg ellers ikke anede, var i min have! Den var tydeligvis tiltrukket af den energirige, hjemmelavede mejsebolle.

Foto: Thorkil Brandt

Samlet viste denne test, at OLE blev besøgt næsten tre gange så ofte som den næstbedste (RE1), og næsten seks gange så ofte som bundplaceringerne BIR og VIV.

Fuglenes præferencer kan ændre sig gennem vinteren. Hvis frosten sætter ind, øges fuglenes energikrav. Midt i webkamera-testperioden blev det frost og snedække, og det gav mærkbart ændrede resultater. Antallet af fugleobservationer faldt med en tredjedel, men steg for OLE – den blødeste og mest energirige bolle! Webkameraet bekræfter dermed den ovennævnte teori om fugle, mejsebolle og frostvejr.

I øvrigt var det let at lokke fuglene væk fra bolleterne. Hver gang jeg fyldte mit frø-rør op i haven, hastede spurvene der over. Det understreger blot, at mejsebolle ikke er et favoritprodukt. Den eneste bolle, der kunne klare den konkurrence, var – OLÉ!

Konklusion

Aldrig har jeg indkøbt så mange mejsebolle som denne vinter! Alle mine skovspurve er nu tromlefedede og hader sikkert mejsebolle. Nå, men det gode råd må være:

Lav mejsebolle selv! Det er let, det er ikke meget dyrere, du ved hvad de indeholder, det er en god børneaktivitet, de bliver meget bedre og fuglene foretrækker dem! Købe-bolleterne er resultatet af et kompromis, hvor producenten har afvejet pris, holdbarhed, pris, fragthensyn (kan de stables) og pris i forhold til hinanden. Gider du ikke lave dem selv, så vælg blandt de billige bolle, de dyre er ikke bedre. Men bedst: Server noget andet for fuglene! Solsikkefrø, jordnødder, hamp eller kvalitetsfrøblandinger er bedre alternativer til de underlige melprodukter, som mejsebolleterne egentlig er.

Husk også på, at fuglene også meget gerne kommer til foderbrættet i yngletiden. Når æg skal lægges eller unger skal fodres, er der også brug for megen føde. Og så kan man jo håbe, at de også spiser nogle af skadedyrene, når de alligevel er forbi!

Hvem tror på storken? Det gør vi!*Af: Lars Mogensen*

I Nørreådalens omkring Vejrumbro og Øby er der gennem årene opsat 5 storkereder. Ikke alle er i bedste stand. De kræver vedligeholdelse, når nu storken ikke har slået sig ned for alvor endnu!

Men vi er nogle, som tror på "Projekt stork" ved Nørreåen og som fortsat renoverer storkerederne.

Så vi gik i gang igen i år med at tilse et par af rederne og udbedre deres tilstand. Først smed vi det gamle materiale ud med al dens græs og nye selvsåede birketræer. Dernæst et nyt lag spagnum og lidt halm eller lignende ovenpå.

Så er det bare at vente og håbe på storkens ankomst.

Det har vist sig, at alle rederne har haft besøg i ny og næ gennem de seneste 6-7 år. Ikke af faste storke, men dog alligevel af enlige storke, samt af storkepar, som ligefrem har overnattet i de opsatte storkereder.

Et år var der et par som slog sig ned i en af rederne i Vejrumbro i slutningen af april. Et rigtig godt tidspunkt for et potentielt ynglepar. De blev der et par dage, kurtiserende og knebrede på livet løs. Det gav os blod på tanden og en tro på mulighederne i at opsætte nye reder. Men de forsvandt og blev ikke set resten af foråret. Dog kom der endnu en ny overnattende strejfer til reden i juni måned.

Reden i Øby er kun nogle få år gammel. Men alligevel har der været et par korte besøg af enlige storke på reden, samt nysgerrige blikke fra nogle få overflyvende storke. Her ses reden d. 25 marts 2011 efter restaureringen. Jeg håber stadig det vil lykkedes at lokke storken til. Foto: LM.

Det sidste år med ynglende storkepar i Vejrumbro har en speciel historie og er stadig af stor betydning for de lokale beboere i Vejrumbro. Dette sidste pars skæbne udviklede sig dramatisk. Det var helt tilbage i slutningen af 1950-erne.

Reden fandtes på den nu nedlagte kro i krydset ved Gl. Viborgvej og Nørreåvej.

Parret havde halvstore unger. Men desværre døde den ene stork efter kontakt med en el-ledning. Gode råd var dyre.

Befolkningen slog til og hjalp den sidste stork med fodringen af de 3 storkeunger som var tilbage i reden. Op og ned ad en stige med ekstra foder til ungerne. Projektet lykkedes!

Det skal bemærkes, at den døde stork i dag står udstoppet i en montre på friskolen i Vejrumbro.

Som et historisk vidne om det sidste storkepar i byen for skolebørnene og som et savn for de mange lokale beboere, som endnu kan huske dette sidste storkepar i byen.

Her ses et før og efter billede af den ene af storkerederne i Vejrumbro d. 25 marts 2011.

I øvrigt beliggende ved krydset Gl. Viborgvej/Nørreåvej, lige overfor den sidst beboede rede i byen, som nævnt i teksten. Foto: LM.

Fortsættes næste side

Afsluttende ved vi, at redeopsætning og renovering af rederne giver storkene let adgang til et redested. Men samtidig ved vi også, at det ikke giver adgang til lettilgængelig føde og at det derfor i sig selv ikke er nok med restaurering af storkereder. For der skal jo i virkeligheden helt andre metoder til. Her er det væsentligt at sætte fokus på biodiversitet i det åbne land, som det primære mål for at kunne skabe forbedrede fødemuligheder for den hvide stork og andre af agerlandets trængte fugle. Det er det, som dybest set er altafgørende for storkens fremtid i Danmark.

Gennem det arbejde vi gør, er det vores håb, at vi kan være medvirkende til at

skabe opmærksomhed og viden omkring storken og dermed for vigtigheden af en god biodiversitet i lokalområdet. Så gennem arbejdet med restaureringerne af storkerederne og den nysgerrighed som følger med lokalt, er det primære formål at formidle og fortælle, hvad det er vi tror, der skal til for at få storken tilbage i f. eks Nørreådal.

Da det hele startede for 6-7 år siden, var vi vist lidt nogle tosser i lokalområdet. Men det er ved at forandre sig og der er nu en større respekt og interesse for det vi laver. Men summa summarum; hold gerne øje med rederne i omegnen. Måske bliver det dig som en dag oplever en hvid stork på rede ved Nørreådal.

Fiskeri

Outdoor

Gode oplevelser fortjener godt udstyr!

PH Grej / PH-Outdoor.dk, Nørremøllevej 109, 8800 Viborg
Tlf. 86 62 21 13 - www.ph-outdoor.dk

Klik dig direkte ind på din konto

I Netbank får du nemt og bekvemt overblik over dine konti. Du kan fx se din saldo, overføre penge mellem dine egne og andres konti og betale regninger – alt sammen fra 6 morgen til 2 nat. Indtast nogle få oplysninger fra indbetalingskortet, og din regning bliver betalt. Gå ind på vores hjemmeside, eller kom ind til os og hør mere.

Viborg Afdeling
Sct. Mathias Gade 68
89 26 26 26
nordea.dk

Nordea

Konservatoren i Aalestrup

- Trofæmontering
- Udstopning af fugle og pattedyr
- Restaurering af præparater
- Udlejning og salg
- Garvning af skind

JANE OG VAGN REITZ

- aut. zoologisk konservator fa.

Nørrehedevej 33 • 9620 Aalestrup • Telefon og fax 98 64 18 91

www.naturbutikken.dk

Se det store udvalg på www.naturbutikken.dk

Husk at du får 15 % medlemsrabat på beklædning, fodtøj og rygsække

Turreferater

Mange hørte 2 spændende foredrag. d. 26-1-2011

Af: Henriette Tøttrup Hansen

Der var fyldt godt op i salen på Sønder Mølle onsdag aften, hvor 38 forventningsfulde tilhørere kunne høre 2 forskellige og spændende foredrag. Den første der lagde ud var Leif Novrup, som er artscaretaker for fiskeørn. Han har en stor viden om netop denne sjældne danske ynglefugl, da han opdagede reden af det første danske ynglepar som ligger i vores lokalafd. i Nordvestjylland. Indtil videre er det også det eneste!

Foruden en masse faktuel viden, viste Leif en video fra Tyskland som fulgte et fiskeørnepar på reden. Det gav et unikt indblik i parrets og ungernes adfærd. Især det, at når æggene er lagt, går de voksne fugle rundt i reden på knoerne, med klørerne trukket ind, for ikke at beskadige æggene, var til stor overraskelse for de fleste. Leif opfordrede også tilhørerne til at lede efter reder i toppen af gran eller fyrretræer. God jagt, den kan være meget svær at finde!

Jan S. Kristensen havde været på en spændende tur til Gambia, som han levende fortalte om i ord og billeder. Der er rigtig mange skønne farvestrålende fugle, som man kan se på nært hold. Turister skal være forberedt på et meget fattigt men hjertevarmt land. På trods af stor arbejdsløshed, blev der ikke brugt tid på at rydde affald, som skæmmen naturen. Et

godt råd er at hyre en professionel fugleguide, så får man fred for andre anmasende guider og plattenslagere. Jan var så heldig at få kontakt med danskere dernede som har et hyggeligt pensionat, hvor han også overnattede. Billederne gav et rigtig godt indblik i hvad man kan forvente af en tur til Gambia, oplevelse af en helt anderledes kultur, kontakt med lokalbefolkningen og ikke mindst masser af fugle!

Ørnens dag i Nordvestjylland d. 20-2-2011

Af: Jan S. Kristensen

Vejret i det nordvestlige jylland viste sig fra den flotte, men kolde side på ørnens dag. DOF Nordvestjylland bemandede 3 tårne i Vejlerne og Isbjerg ved Hansted reservatet. Morgenen startede med ca. -10 grader og utrolig flot og klart sigtbarhed.

Turreferater

Hele 40 deltagere havde fundet vej til Jens Jørgen på Isbjerg, som udover den sædvanlige flotte udsigt desværre ikke bød på mange fugle. Lidt usædvanlig for lokaliteten blev der ikke set rovfugle overhovedet. Lidt småfugle i skovbrynet såsom mejser og korsnæb var alt der viste sig i løbet af de 2 timer stedet var bemandet. Heldigvis blev flere af deltagerne omdirigeret til Vejlerne hvor heldet var med os.

I Vejlerne havde turlederne fordelt sig, med Flemming og Jan i Bygholmcenteret, Erling i Kraptårnet og Knud Erik i Arup skjulet. Også her havde kulden sat sine spor, da såvel Bygholm som Arup vejle/Østerild fjord var helt tilfrosset, ja selv Limfjorden var frosset næsten så langt øjet rakte. Fra starten indfandt der sig ca. 20 personer i Bygholmcenteret, som ud over 3 ræve på Bygholm engen ikke bød på meget liv. Små flokke af grågæs fløj lidt på kryds og tværs, men fandt ikke den tilfrosne eng særlig attraktiv. På Limfjordssiden var der lidt mere liv med sangsvaner i det fjerne, og et par musvåger og en enkelt fjeldvåge sad et godt stykke ud på isen. Her hastede også en vandrefalk forbi, den tog sig dog tid til at mobbe fjeldvågen et par gange, inden den strøg videre mod Mors. I alt blev Bygholmcenteret besøgt af ca. 50 personer i de 4 timer arrangementet varede.

Fra Kraptårnet blev der også kun set få fugle, heriblandt dog en blå kærhøg og en dværgfalk. 8-10 deltagere tog den "lange" tur til Kraptårnet.

Kun Arup skjulet kunne levere ørn på dagen. Efter en halv time i skjulet kunne Knud Erik spotte en adult havørn i et træ på diget mellem Arup vejle og Østerild fjord. I mobiltelefonen blev det meddelt til de andre turledere at missionen var opfyldt, og at ørnehungerende deltagere kunne sendes her til. Tilkommende fuglekiggere kunne endda berette at der ud over den ene ørn på diget, sås yderligere 3 havørne på isen på Limfjordssiden af Arupdæmningen. Så heldigvis steg temperaturen betragtelig hos deltagerne. På et tidspunkt kom en af fuglene fra fjorden ind og satte sig i samme træ som den anden ørn, også denne ørn var en gammel fugl. Efter kort tid valgte begge fugle dog at flyve længere ind i Østerild fjord og satte sig på isen hvor de stadig var delvis synlig fra tårnet. Yderlig en af ørnene fra Limfjorden, en ung fugl, trak ind over tårnet, og forsvandt med øst. Så alt i alt en rigtig god ørne dag, hvor flere af deltagerne så op til 4 havørne. Også de lidt slukørede turledere fra Bygholm og Krap fik fornøjelsen af de 2 gamle havørne i Østerild fjord. Heldigvis blev de siddende her til efter ørnens dag var officielt afsluttet kl. 14!

Kommende ture

**Forårstur i Vejlerne søndag
den 10/4-2011**

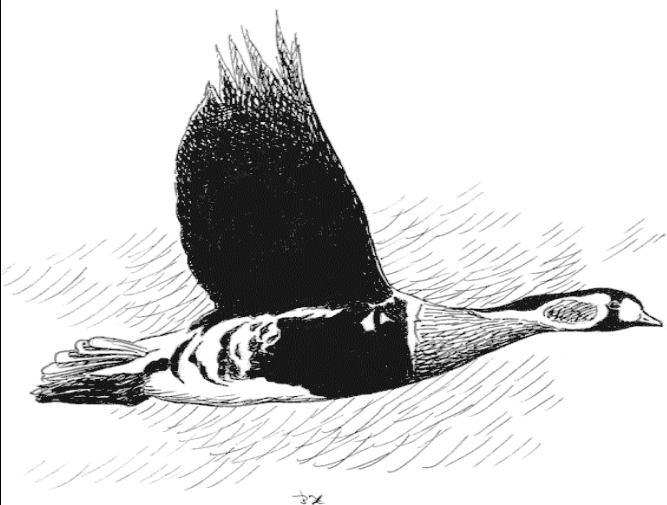
Mødested: Kogleaks-skjule, Kærupvej,
7741 Frøstrup kl. 7.00

Turleder: Carsten Krog Pedersen (9799
0905 / 2363 6223)

På dette tidspunkt er der masser af liv i
Vejlerne.

Gæssene har unger, fuglene synger og der
er mulighed for arter som Skestork,
Sortterne, Rørdrum og måske også
spændende overraskelser.

Turen slutter ca. kl. 10.00.

Vilsted Sø søndag den 30/4-2011

Mødested: P-pladsen for enden af
Sjørupvej, 9670 Løgstør kl. 8.00

Turledere: Susanne Primdahl (2170 6203)
og Helle-Marie Aver (6066 7047)

Fugletur til Nordjyllands største sø.

En rigtig forårstur til denne fremragende
lokalitet, som rummer mange faste og
gennemtrækkende fugle på denne tid af
året. Her opholder sig en del sorthalsede
lappedykkere, knarænder, en del klyder og

ikke mindst ses brushaner i deres flotte
yngledragt.

Vi ser, hvad der er denne dag, og tager
rundt om søen, alt efter hvor fuglene er.
Turen varer et par timer.

Agerø, Mors lørdag den 7/5-2011

Mødested: P-pladsen umiddelbart efter
Agerøvej 23 (dæmningen) kl. 7.30. Senere
videre til P-pladsen ved nr. 32

Turleder: Eyvind Lyngsie Jakobsen (8667
1646)

Der er oftest mange fugle på denne tid af
året. Ynglefugle, der har overvintret
under sydlige himmelstrøg, er ankommet;
overvintrende trækfugle er endnu ikke
afrejst. Besøg i Fugleværnsfondens
reservat, endvidere Østagerø, og muligvis
Sydagerø. De lysbugede knortegæs og
hjejlerne vil nok være dominerende.
Eventuel samkørsel fra Viborg ved
henvendelse til turlederen.

Turen slutter ca. kl. 11.00-12.00.

Skovens Dag søndag den 8/5-2011

Mødested: Hald Hovedgård,
Ravnsbjergvej 76, 8800 Viborg kl. 11-16

Turleder: Ole Lilleør (2078 9587)

Skovens Dag ved Viborg arrangeres i
samarbejde med Naturskolen ved Hald
og en lang række andre foreninger. Vi har
i DOF Nordvestjylland vores egen lille
stand denne dag, så kom og besøg os.
Vi er der hele dagen fra kl. 11 til kl. 16.
Der vil være mange andre spændende
aktiviteter for hele familien, som handler
om vores natur.

Kommende ture

**Cykeltur langs Nørreåen
tirsdag den 17/5-2011**

Mødested: P-pladsen ved købmanden i Vejrumbro kl. 19.00

Turleder: Lars Mogensen (8665 3614 / 3195 1805)

Som de foregående år arrangerer vi en cykeltur på den gamle jernbane. Vi cykler i roligt tempo og stopper op, når noget interessant ses eller høres undervejs. Vi stiger af cyklerne ved Tapdrup for at gå en flot tur ned til engene og selve Nørreåen langs en ny anlagt natursti. På denne årstid er der mulighed for nattergal, bynkefugl, græshoppesanger, kærsanger og mere til. Det er en nødvendighed at medtage egne cykler til turen. Husk varme drikke og måske lidt mundgodt! Turen slutter ca. kl. 21.30.

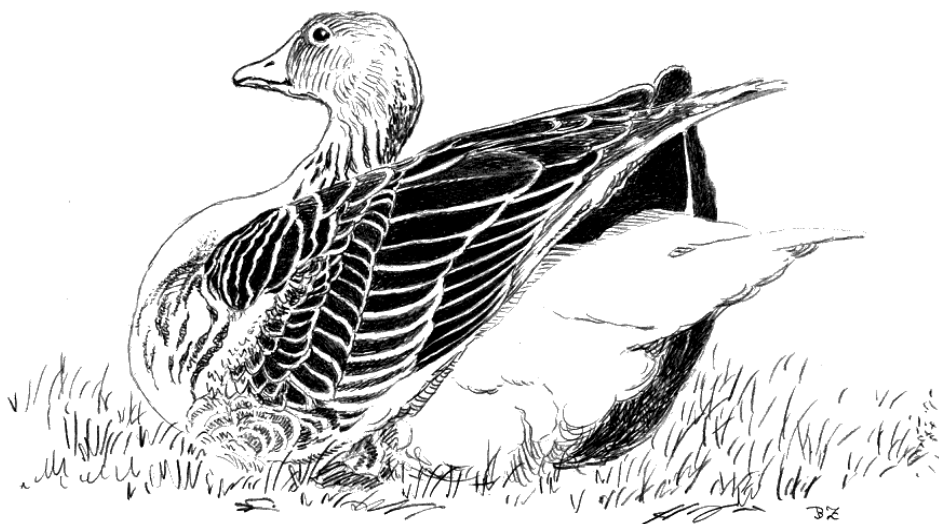
**Aftentur langs Sundby Sø onsdag
den 25/5-2011**

Mødested: Hotel Vildsund Strand, Ved Stranden 2, Vildsund, 7700 Thisted kl. 19.00

Turleder: Erling Andersen (9793 6427 / 3023 6427)

Sundby sø, der er 45 ha., blev gendannet i efteråret 2008. Fuglene tog straks søen til sig, og allerede det efterfølgende år ynglede der op til 30 par blishøns, 15 par gråstrubede lappedykkere og 15 par grænder. Der er registreret 107 fuglearter fra søen.

Turen ved Sundby sø, vil være en gåtur på ca. 5 kilometer på søens vest side. Fra mødestedet ved Hotel Vildsund Strand samles vi i så få biler, som muligt, og kører til P-pladsen ved Østergårds vej. Når vi har gået turen tilbage, kører vi chaufførerne retur til deres biler ved Østergårds vej.

Vi husker turene for dig med vores e-mail service!

Vi tilbyder vores medlemmer at sende en påmindelse pr. e-mail, når tidspunktet for et arrangement nærmer sig. Det eneste, du skal gøre, er at skrive til Susanne Primdahl på sus_primdahl@hotmail.com og bede om at komme med i ordningen.

Kommende ture

**Fuglenes Dag ved Hald Sø
søndag den 29/5-2011**

Mødested: P-pladsen ved laden, Hald Hovedgaard, Ravnsbjergvej 76, syd for Viborg kl. 6.00

Turledere: Poul Blicher Andersen (8663 8818) og Stinne Aastrup (2330 2777)

Morgenturen er for alle – børn og voksne - nybegyndere og øvede fuglekiggere.

Fuglesangen er på sit højeste netop nu, så der er gode muligheder for en stemningsfuld tur. På turen vil vi bl.a. se og lytte efter isfuglene for at undersøge, om enkelte eksemplarer har overlevet den hårde vinter i området ved Hald. Turlederne svarer gerne på spørgsmål og fortæller om fuglene og deres sang.

Der er planlagt en kaffepause på turen, så det er en god ide at tage morgenkaffen med. Medbring også gerne kikkert og evt. en fuglebog.

Turen slutter ca. kl. 9.00.

**Fuglenes Dag omkring Hanstholm
Fyr søndag den 29/5-2011**

Mødested: Parkeringspladsen ved Hanstholm Fyr, Tårnvej 21, Hanstholm kl. 06.00

Turledere: Søren M. Krag (4029 2983) og Jan S Kristensen (2047 5521)

Vi lusker rundt i det spændende krat omkring fyret, hvor der skulle være rimelig sikkerhed for bl.a. karmindompap. Undervejs nydes den fantastiske udsigt ud over nationalpark Thy. Vi slutter af med morgenkaffe i Hanstholm Naturskole. - Der kan evt. lånes kikkerter.

Turen er velegnet til nybegyndere.

Turen slutter ca. kl. 9.00.

Afholdes i samarbejde med Natur og Miljø, Thisted kommune.

**Afslut Fuglenes Dag med en
nattergaletur på Mors søndag den
29/5-2011**

Mødested: P-plads v/ Erslev Kirke, Kirkevænget 13, 7950 Erslev kl. 21.00

Turleder: Jens Søren Michelsen Krag (4029 2983)

Slut Fuglenes Dag af med en aftentur i Erslev Kær på Mors, hvor vi lytter efter nattergal. Mors ligger på kanten af nattergalens udbredelsesområde i Jylland, men netop Erslev Kær er en af de relativt sikre lokaliteter. Tag med på jagten efter nattergal og oplev forsommerens fuglekor i skumringen.

Vi mødes på P-pladsen ved Erslev Kirke og kører herfra et kort stykke til Erslev Kær. Husk gummistøvler og evt. kaffe. Af hensyn til kreaturer og formidling, beder vi deltagerne om at lade hunden blive hjemme.

**Natravne i Kompedal Plantage
søndag den 19/6-2011**

Mødested: P-pladsen ved Mosedal i plantagen (Urthanevej) kl. 22.00

Turleder: Ole Lilleør (2078 9587)

Vi går en aftentur langs Mosedal til Kompedal, hvor der er gode chancer for både at høre og se denne fascinerende og gådefulde fugl. Sangen er en særpræget snurrende lyd. Vi vil sikkert også opleve Skovsnepens territorieflugt over området. Tag kaffen med og varmt tøj. Der kan være koldt i dalen, selv om det er juni måned. Vi slutter ca. kl. 24.

Kørevejledning hertil næste side.

Kommende ture

Fra Knudstrup drejes mod Sangild. Hvor Sangildvej drejer skarpt mod højre, fortsættes lige ud ad grusvejen.

Tag på kanotur på Tange Sø og smag på søen søndag den 21/8-2011

Mødested: Kanopladsen ved Kongensbro kl. 9.00

Turledere: Karsten Hansen (4047 8924) og Erik Høst-Madsen (2685 1674)

I kanoer med 2-3 personer i hver tager vi turen medstrøms ad Gudenåen og igennem Tange Sø og kigger på floraen og faunaen i vandhøjde. Turen er på 13 km, og vi slutter ved Tange Roklub ved 15-tiden. Turen er for både voksne og børn – det er dog en betingelse for deltagelse, at man kan svømme.

Turen, som foregår i roligt tempo, kan byde på de almindeligt forekommende fugle ved søen med chance for fiskeørn, havørn, isfugl, mudderklire m.m. Tange Sø er kun i mindre udstrækning tilgængelig fra landsiden, men fra kanoerne er der rigtig gode muligheder for nogle fine fugleoplevelser.

Medbring tøj efter vejret, ekstra tøj i en vandtæt sæk, solbeskyttelse, madpakke og rigeligt med væske.

Når vi når frem til roklubbens plads i Tange, vil der være smagsprøver på fisk fra søen og brød af råvarer fra søbredden.

Når turen er slut, bliver en bilfuld chauffør kørt tilbage til bilerne i Kongensbro, og de hjælper derefter evt. resterende chauffører tilbage til deres biler.

Tilmelding: Senest 8/8 2011 på e-mail med navn og telefonnr. (helst mobil) til foreningens kasserer sus_primdahl@hotmail.com. Deltagerantallet er begrænset til max. 10 kanoer.

Betaling: *Deltagelse i turen koster 100 kr. pr. deltager – børn under 12 år 40 kr.*

Beløbet, som dækker leje af kanoer og fremstilling af smagsprøver, indbetales til foreningens bankkonto 9255 9021 284 022 ved tilmelding og senest 8/8 2011 mærket kanotur + deltager navn.

Flere ture og turreferater kan findes på vores hjemmeside www.dof-nordvestjylland.dk

DOF-Nordvestjyllands kontaktpersoner

i kommunale grønne råd og i forbindelse med natur- og miløsager:

Thisted Kommune:	Medlem af Det grønne Råd + kontaktperson: Jan S. Kristensen, Gyvelvænget 161, 7730 Hanstholm 9796 2456 e-mail: oz1iil@tdcadsl.dk
Morsø Kommune:	Medlem af Det grønne Råd + kontaktperson: Jens Jørgen Pedersen, Violvej 3, 7900 Nykøbing M 9772 0420 e-mail: vilspeder@webspeed.dk
Skive Kommune:	Medlem af Det grønne Råd + kontaktperson: Henriette T. Hansen, Savværksvej 14, 7870 Roslev 9759 7848 / 2460 5089 e-mail: henriemad@hotmail.com
Viborg Kommune:	Medlem af Det grønne Råd: Lars Mogensen, Østervangsvej 7, 8830 Tjele 8665 3614 / 3195 1805 e-mail: nial8830@yahoo.dk Kontaktperson: Thorkil Brandt, Tindbæk Byvej 30, 8830 Tjele 8750 8040 e-mail: thorkilbrandt@mail.dk

DOF- Nordvestjyllands arrangementsudvalg

Susanne Primdahl	Bangsvej 15, 7850 Stoholm 9754 2261 / 2170 6203 e-mail: sus_primdahl@hotmail.com
Gitte & Kaj Jensen	Bjarkesvej 23, 7800 Skive 2328 1942 e-mail: kajjensen@webspeed.dk
Lars Mogensen	Østervangsvej 7, 8830 Tjele 8665 3614 / 3195 1805 e-mail: nial8830@yahoo.dk
Søren Michelsen Krag	Hesselbjergvej 29, 7900 Nykøbing M. 9775 1656 / 4029 2983 e-mail: jsmk@thisted.dk
Erik Høst-Madsen	Bakkevej 4, Borre, 8850 Bjerringbro 2685 1674 e-mail: ehm@energimail.dk

Stof til HJEJLEN:

- Tekster sendes til redaktøren (adresser i kolofonen på side 2).
- Tekster modtages helst i elektronisk format.
- Illustrationer og billeder sendes til redaktøren, og disse modtages i digitalt format eller på papir.

Deadline:

Bladet udsendes normalt 3 gange om året. Deadline for næste nummer er **15. juli 2011.**

ISSN 0903-9694

Returneres ved varig adresseændring

Afsender: HJEJLEN v/Eyvind Lyngsie Jakobsen

Østervænget 27

8800 Viborg

Gul Vipstjert i Vejlerne
Foto: Tonny Ravn Kristiansen